

ION CREANGĂ

**POVEȘTI
POVESTIRI
AMINTIRI**

POVEȘTI

Soacra cu trei nurori	5
Capra cu trei iezi	14
Punguța cu doi bani	25
Dănilă Prepeleac	31
Povestea porcului	47
Povestea lui Harap Alb	66
Fata babei și fata moșneagului	126
Ursul păcălit de vulpe	134
Inul și cămeșa	137

POVESTIRI

Moș Ion Roată și Unirea	141
Cinci pâni	145
Povestea unui om leneș	151
Poveste (Prostia omenească)	154

AMINTIRI DIN COPILĂRIE

I	160
II	182
III	207
IV	235

GLOSAR	245
--------------	-----

SOACRA CU TREI NURORI

Era odată o babă, care avea trei feciori naltı ca niște brazi și tarî de vârtute, dar slabî de minte.

O răzăsie destul de mare, casa bătrânească cu toată pojijia ei, o vie cu livadă frumoasă, vite și multe păseri alcătuiau gospodăria babei. Pe lângă acestea mai avea strânse și părăluțe albe pentru zile negre, căci legă paraua cu zece noduri și tremura după bani.

Pentru a nu răzlețî feciorii de pe lângă sine, mai dură încă două case alătûre, una la dreapta și alta de-a stânga celei bătrânești. Dar tot atunci luă hotărâre nestramutată a ținea feciorii și viitoarele nurori pe lângă sine – în casa bătrânească – și a nu orândui nimic pentru împărțeală până aproape de moartea sa. Așa făcu, și-i râdea inima babei, de bucurie, când gândeau numai cât de fericită are să fie, ajutată de feciori și mânăiată de viitoarele nurori. Ba de multe ori zicea în sine: „Voi priveghea nurorile, le-o pun la lucru, le-o struni și nu le-o lăsa nici pas a ieși din casă, în lipsa feciorilor mei. Soacră-mea – fie-i țărâna ușoară – așa a făcut cu mine. Si bărbatu-meu – Dumnezeu să mi-l ierte – nu s-a putut plânge că l-am înșelat, sau i-am răsipit casa... desi cîteodată erau bănuiele... și mă probozea... dar acum s-au trecut toate!“.

Tustrei feciorii babei umblau în cărăușie și câștigau mulți bani. Celui mai mare îi veni vremea de însurat și baba, simțind asta, umbla valvărtej să-i găsească mireasă; și în cinci-sase sate, abie-abie putu nimeri una după placul ei; nu prea Tânără, naltă și uscățivă; însă robace și supusă. Feciorul nu ieși din hotărârea maică-si, nunta se făcu și baba își luă cămeșa de soacra, ba încă netăiată la gură, care însemnează

că soacra nu trebuie să fie cu gura mare și să tot cârtească de toate cele.

Respect pentru români! După ce s-a sfârșit nunta, feciorii s-au dus în treaba lor, iar nora rămase cu soacra. Chiar în acea zi, cătră seară, baba începu să puie la cale viața nurori-sa. Pentru babă, sita nouă nu mai avea loc în cui. „De ce mi-am făcut clește? Ca să nu mă ard“, zicea ea. Apoi se suie iute în pod și scoboără de acolo un știubei cu pene rămase tocmai de la răposata soacră-sa, niște chite de cânepă și vreo două dimerlii de păsat.

— Iată ce m-am gândit eu, noro, că poți lucra noptile. Piua-i în căsoaia de alăture, fusele în oboroc sub pat, iar furca după horn. Când te-i sătura de strujit pene, vei pisa mălai, și când a veni bărbatu-tău de la drum, vom face plachie cu costițe de porc de cele afumate, din pod, și, Doamne, bine vom mâncă! Acum deodată până te-i mai odihni, ie furca în brâu și până mâne dimineață să gătești fuioarele aceste de tors, penele de strujit și mălaiul de pisat. Eu mă las puțin, că mi-a trecut ciolan prin ciolan cu nuntă voastră. Dar tu să știi că eu dorm iepurește; și pe lângă iști doi ochi, mai am unul la ceafă, care șede pururea deschis și cu care văd și noaptea și ziua tot ce se face prin casă. Ai înțeles ce ți-am spus?

— Da, mămucă. Numai ceva de mâncare...

— De mâncare? O ceapă, un usturoi, și-o bucată de mămăligă rece din poliță sunt destul pentru o nevastă Tânără ca tine... Lapte, brânză, unt și ouă de am putea sclipui să ducem în targ ca să facem ceva parale; căci casa asta s-a mai îngreuiat cu un mâncău și eu nu vreau să-mi pierd comândul.

Apoi, când înscri, baba se culcă pe pat, cu fața la părete, ca să n-o supere lumina de la opaiț, mai dând a înțelege nurori-sa că are s-o privigheze; dar somnul o

cuprinse îndată și habar n-avea de ce face noră-sa. Pe când soacra horăia, dormind dusă, blajina noră migăia prin casă: acuș la strujit pene, acuș îmbăla tortul, acuș pisa mălaiul și-l vântura de buc. Și dacă *Enachi* se punea pe gene-i, ea îndată lua apă rece și-si spăla față ca nu cumva s-o vadă neadormita soacra și să-i bănuiască. Așa se munci biata noră până după miezul nopții; dar despre ziua somnul o doborî și adormi și ea între pene, caiere, fusele cu tort și bucul de mălai.

Baba, care se culcase odată cu găinile, se sculă cu noaptea-n cap și începu a trânti și-a plesni prin casă, încât biata noră care de-abia atipise, de voie, de nevoie, trebui să se scoale, să sărute mâna soacrei și să-i arate ce-a lucrat. Încet-încet nora s-a dat la brazdă și baba era multămită cu alegerea ce-a făcut.

Peste câteva zile cărăușii sosesc, și Tânără nevastă, văzându-și bărbătelul, mai uită de cele năczuri!

Nu trece mult și baba pune la cale și pe feciorul cel mijlociu și-si ie un suflet de noră întocmai după chipul și asemănarea celei dintâi, cu deosebire numai că aceasta era mai în vîrstă și ceva încrucișată, dar foc de harnică.

După nuntă feciorii se duc iarăși în cărăușie, și nurorile rămân iar cu soacra acasă. După obicei ea le dă de lucru cu măsură și cum înserează se culcă, spuind nurorilor să fie harnice și dându-le de grijă ca nu cumva să adoarmă, că le vede ochiul cel neadormit.

Nora cea mai mare tălmăci apoi celeilalte despre ochiul soacră-sa cel atoatevăzător, și aşa una pe alta se îndemnau la treabă și lucrul ieșea gârlă din mânilor lor. Iar soacra huzurea de bine. Dar binele – cîteodată – așteaptă și rău. Nu trece tocmai mult și vine vremea de însurat și feciorului celui mic. Baba însă voia cu orice chip să aibă o troiță nedespărțită de nurori... De aceea și chitise una de mai înainte. Dar nu-i totdeauna cum se chitește, ci-i și cum se

nimerește. Într-o bună dimineată, feciorul mamei îi și aduce o noră pe cuptior. Baba se **scarmăna** de cap, dă la deal, dă la vale, dar n-are ce face și, de voie, de nevoie, nunta s-a făcut, și pace bună!

După nuntă, bărbații din nou se duc în treaba lor și nurorile rămân iar cu soacra acasă. Baba iarăși le dă de lucru cu măsură, și cum vine sara se culcă după obicei. Cele două nurori văzând pe cea mai Tânără codindu-se la treabă, îi zic:

— Da nu te tot codi, că mă-muca ne vede.

— Cum? Eu o văd că doar-me. Ce fel de treabă e aceasta? Noi să lucrăm și ea să doarmă?

— Nu căuta că horăiesește, zise cea mijlocie, mămuca are la ceafă un ochi neadormit, cu care vede tot ce facem, ș-apoi tu nu știi cine-i mămuca, n-ai mâncat niciodată moarea ei?

— La ceafă?... Vede toate?... N-am mâncat moarea ei?... Bine că mi-am adus aminte... Dar ce mâncăm noi, fetelor hăi?

— Ia, răbdări prăjite, dragă cumnătică... Iar dacă ești flămândă, ie și tu o bucătică de mămăligă din colțar și cu niște ceapă și mănâncă.

— Ceapă cu mămăligă? D-apoi neam de neamul meu n-a mâncat aşa bucate. Da slănină nu-i în pod? Unt nu-i? Ouă nu-s?

— Ba sunt de toate, ziseră cele două, dar sunt a mămucăi.

— Eu cred că tot ce-i a mămucăi e ș-al nostru, și ce-i al nostru e ș-al ei. Fetelor, hăi! s-a trecut de șagă. Voi lucrați, că eu mă duc să pregătesc ceva de-a măncării, știi cole, ceva mai omenește; ș-acuș vă chem și pe voi.

— Doamne, ce vorbă ți-a ieșit din gură! ziseră cele două. Vrei să ne aprindem paie în cap? Să ne zvârlă baba pe drum?

— Las dacă v-a durea capul. Când v-a întreba pe voi, să dați vina pe mine și să lăsați să vorbesc eu pentru toate.

— Apoi dar... dă!... fă cum știi; numai să nu ne bagi și pe noi în belea.

— Hai, fetelor, tăceti, gura vă meargă; că nu-i bună pacea și mi-i dragă gâlceava. Și iese cântând:

Vai săracu omu prost

Bun odor la cas-a fost!

Nu trecu nici un ceas la mijloc, ș-un cuptior de plăcinte, câțiva pui pârpâliți în frigare și prăjiți în unt, o străchinoie de brânză cu smântână și mămăliguță erau gata. Apoi iute chemă și pe celelalte două în bordei și se pun la masă cu toatele.

— Hai, fetelor, mâncăți bine și pe Domnul lăudați, că eu mă răpăd în cramă s-aduc ș-un cofael de vin ca să meargă plăcintele aceste mai bine pe gât.

După ce au mâncat ș-au băut bine, le-a venit a cânta, ca rusului din gura gârliciului:

Soacră, soacră, poamă acră!
De te-ai coace cât te-ai coace,
Dulce tot nu te-i mai face...
De te-ai coace toată toamna,
Ești mai acră decât coarna;
De te-ai coace-un an ș-o vară,
Tot ești acră și amară!
Ieși afară
Ca o pară,
Intri-n casă
Ca o coasă,
Sezi în unghi
Ca un junghie.

Ș-au mâncat, ș-au băut, ș-au cântat, până au adormit cu toatele pe loc. Când se scoală baba în zori, ia nurori dacă

ai de unde. Iese afară spărietă, dă încolo, dă pe dincolo și, când intră în bordei, ce să vadă? Bietelete nurori jăleau pe soacra sa... Pene împrăștiate pe jos, fărmături, blide aruncate în toate părțile, cofăielul de vin răsturnat – ticăloșie mare!...

— Da ce-i acolo? strigă baba însăspăimântată.

Nurorile atunci sar arse în picioare și cele mari încep a tremura ca varga, de frică, și lasă capul în jos de rușine. Iar cea cu pricina răspunde:

— Da bine, mămucă, nu știi c-au venit tătuca și cu mămucă și le-am făcut de mâncare, și le-am scos un cofăiel de vin, și de aceea ne-am chefăluit și noi oleacă. Iaca, chiar mai dinoarea s-au dus.

— Și m-au văzut cuscrii cum dormeam?

— D-apoi cum să nu te vadă, mămucă?

— Ș-apoi de ce nu m-ati sculat? Mânca-v-ar ciumă să vă mănânce!

— D-apoi dă, mămucă, fetele acestea au spus că dumneata vezi tot, și de aceea am gândit că ești mâniaoasă pe tătuca și pe mămucă, de nu te scoli. Si ei erau aşa de măhniti, de mai nu le-a ticnit mâncarea.

— Ei lasă, ticăloaselor, că v-oi dobzăla eu de-acu-nainte.

Și de atunci nurorile n-au mai avut zi bună în casă cu baba. Când își aducea ea aminte de puicile cele nadolente și boghete, de vinișorul din cramă, de răsipa ce s-a făcut cu munca ei, și c-au văzut-o cuscrii dormind aşa lăfaiată, cum era, crăpa de ciudă și rodea în nurori, cum roade cariul în lemn.

Se lehămetisise să pâna și cele două de gura cea rea a babei; și cea mai Tânără găsi acum prilej să-i facă pe obraz și să orânduiască totodată și moștenirea babei prin o diată nemaiînomenită pâna atunci, și iată cum:

— Cumnatelor, zise ea într-o zi, când se aflau

singure în vie; nu putem trăi în casa aceasta, de n-om face toate chipurile să scăpăm de hârca de babă.

— Ei cum?

— Să faceti cum v-oi învăță eu și habar să n-aveti.

— Ce să facem? întrebă cea mai mare.

— Ia să dăm busta în casă la babă, și tu s-o iezi de cânepa dracului și s-o trăznești cu capul de păretele cel despre răsărit, cât îi putea; tot aşa să faci și tu cu capul babei de păretele cel despre apus; și-apoi, ce i-oi mai face și eu, veți vedea voi.

— D-apoi când or veni ai noștri?

— Atunci voi să vă faceți moarte-n păpușoi, să nu spuneți nici laie, nici bălaie. Oi vorbi eu și cu dânsii, și las dacă va fi ceva.

Se înduplecă și cele două, intrără cu toatele în casă, luară pe babă de păr, și-o izbiră cu capul de păreți, până îl dogiră. Apoi, cea mai Tânără, fiind mai șugubață decât cele două, trântește baba în mijlocul casei și-o frământă cu picioarele, și-o ghigoșează ca pe dânsa; apoi îi scoate limba afară, î-o străpunge cu acul și î-o presură cu sare și cu piperiu, aşa că limba îndată se umflă și biata soacra nu mai putu zice nici cărc! și slabă și stâlcită cum era, căzu la pat bolnavă de moarte. Apoi nurorile, după sfătuirea celei cu pricina, așezără baba într-un asternut curat, ca să-și mai aducă aminte de când era mireasă, și după aceea începură să scoate din lada babei valuri de pânză, a-și da ghiont una alteia și a vorbi despre stârlici, totag, năsălie, poduri, paraua din mâna mortului, despre găinile ori oaia de dat peste groapă, despre strigoi și câte alte năzdrăvăni înfiorătoare, încât numai acestea erau de ajuns, ba și de întrecut, și-o vâre în groapă pe biata babă.

Iaca fericirea visată de mai înainte cum s-a împlinit!

Pe când se petreceau aceste, iaca s-aud scârtâind

niște cară; bărbații veneau. Nevestele lor le ies întru întâmpinare, și după sfătuirea celei mai tinere, de la poartă se aruncă îngâtul bărbaților și încep a-i lua cu vorba și a-i desmierda care mai de care mai măgulitor.

— Da ce face mămuca? întrebară cu toți deodată, când dejugau boii.

— Mămuca – le luă cea mai Tânără vorba din gură – mămuca nu face bine ce face; are de gând să ne lese sănătate, sărmana.

— Cum? ziseră bărbații însăjimântați, scăpând răsteiele din mâna.

— Cum? Ia sunt vreo cinci-șase zile de când a fost să ducă vițeii la suhat și un vânt rău pesemne a dat peste dânsa, sărmana!... Ieletele i-au luat gura și picioarele.

Fiii se răpăd atunci cu toții în casă la patul mâne-sa, dar biata babă era umflată cât o bute și nici nu putea blesti măcar din gură. Simțirea însă nu și-o pierduse de tot, și, văzându-i, își mișcă puțin mâna și arătă la nora cea mare și la păretele despre răsărit, apoi arătă la nora cea mijlocie și păretele despre apus, pe urmă pe cea mai Tânără și jos în mijlocul casei. După aceea de-abia putu aduce puțin mâna spre gură și îndată căzu într-un leșin grozav.

Toți plângeau și nu se puteau dumeri despre semnele ce face mama lor. Atunci nora cea Tânără zise, prefăcându-se că plânge și ea:

— Dar nu înțelegeți ce vrea mămuca?

— Nu, ziseră ei.

— Biata mămucă lasă cu limbă de moarte că fratele cel mare să ieie locul și casa cea despre răsărit; cel mijlociu cea despre apus, iar noi, ca mezini ce suntem, să rămânem aici, în casa bătrânească.

— Că bine mai zici tu, nevastă, răsunse bărba-tu-său.

Atunci ceilalți nemaiavând încotro șovăi, diata rămase bună făcută.

Baba muri chiar în acea zi și nurorile, despletite, o boceau de vuia satul. Apoi, peste două zile, o îngropară cu cinste mare și toate femeile din sat și de prin meleagurile vecine vorbeau despre soacra cu trei nurori și ziceau: „Ferică de dânsa c-a murit, că știu că are cine-o boci!“.

Era odată o capră, care avea trei iezi. Iedul cel mare și cel mijlociu dau prin băț de obraznici ce erau, iară cel mic era harnic și cuminte. Vorba ceea: „Sunt cinci degete la o mână și nu samănă toate unul cu altul“.

Într-o zi, capra chemă iezi de pe-afară și le zice:

— Dragii mamei copilași! Eu mă duc în pădure, ca să mai aduc ceva de-ale mâncării. Dar voi încuietă ușa după mine, ascultați unul de altul și să nu cumva să deschideți până ce nu-ți auzi glasul meu. Când oî veni eu, am să vă dau de știre, ca să mă cunoașteți, și-am să vă spun așa:

Trei iezi cucuietă,
Mamei ușa descuietă,
Că mama v-a aduce vouă:
Frunze-n buze,
Lapte-n țâțe,
Drob de sare
În spinare,
Mălăies
În călcăieș,
Smoc de flori
Pe subsuori.

Auzit-ati ce-am spus eu?

— Da, mămucă, ziseră iezi.

— Pot să am nădejde în voi?

— Să n-ai nici o grija, mămucă, apucără cu gura înainte cei mai mari. Noi suntem o dată băieți și ce-am vorbit o dată, vorbit rămâne...

— Dacă-i aşă, apoi veniți să vă sărute mama! Dumnezeu să vă apere de cele răle și mai rămâneți cu bine!

— Mergi sănătoasă, mămucă – zise cel mic, cu lacrămi în ochi – și Dumnezeu să-ți ajute, ca să te întorni cu bine, și să ne-aduci de mâncare.

Apoi capra ieșe și se duce în treaba ei. Iar iezi închid ușa după dânsa și trag zăvorul. Dar vorba veche: „Păreții au urechi și fereștile ochi“. Un dușman de lup – și-apoi știi care? – chiar cumătrul caprei, care de mult pândeau vreme cu prilej ca să pape iezi, trăgea cu urechea la păretele din dosul casei, când vorbea capra cu dânsii.

„Bun! zise el în gândul său. Ia acu mi-i timpul... De i-ar împinge păcatul să-mi deschidă ușa, halal să-mi fie! Știu că i-aș cărnosi și i-aș jumuli!“ Cum zice, și vine la ușă; și cum vine, și începe:

Trei iezi cucuietă,
Mamei ușa descuietă,
Că mama v-a aduce vouă:
Frunze-n buze,
Lapte-n țâțe,
Drob de sare
În spinare,
Mălăies
În călcăieș,
Smoc de flori
Pe subsuori.

— Hai! Deschideți cu fuga, dragii mamei! Cu fuga!

— Ia! Băieți, zice cel mai mare, săriți și deschideți ușa că vine mama cu de mâncare.

— Sărăcuțul de mine! zise cel mic. Să nu cumva să faceți pozna să deschideți, că-i vai de noi! Asta nu-i mămucă. Eu o cunosc de pe glas: glasul ei nu-i aşă de gros și răgușit ci-i mai subțire și mai frumos!

Lupul auzind aceste, se duse la un fierar și puse să-i ascuță limba și dinții, pentru a-și subția glasul, și-apoi,